

რწმუნებულების ფარგლებში ციფრულ აქტივებზე წვდომის წესების ჩამოყალიბება ამერიკის შეერთებულ შტატებში*

არკადიუმ ვუდარსკი

ვიადრინას ევროპული უნივერსიტეტისა და ზიელონა გორას უნივერსიტეტის პროფესორი

I. კვლევის სფერო და მიზანი

დიგიტალიზაცია შეეხება ჩვენი ცხოვრების მრავალ სფეროს. მას გავლენა აქვს არა მხოლოდ ინდივიდის ქცევაზე, არამედ განსაზღვრავს მთელი საზოგადოების ფუნქციონირებას გლობალიზაციის მასშტაბით.

ამერიკის შეერთებული შტატები არის ტექნოლოგიური ცვლილებების წინამორბედი და ინტერნეტ სერვისების ლიდერი, რომელიც გადატრიალებას ახდენს ჩვენს რეალობაში¹. 2019 წელს აშშ-ის მოქალაქეების თითქმის 79%-ს² ჰქონდა სოციალური ქსელის ანგარიში. ამავე ქვეყანაში თავისი შტაბ-ბინა გააჩნია უდიდეს სოციალურ ქსელს - Facebook-ს³. მხოლოდ აღ-

ნიშნული პორტალის⁴ განვითარების ისტორიაა საკმარისი ჩვენი ცხოვრების დიგიტალიზაციის დინამიკის ჩვენებისთვის. Facebook-მა პირველ მილიონ მომხმარებელს 2004 წელს მიაღწია, საქმიანობის დაწყებიდან რამდენიმე თვეში. 2007 წელს მომხმარებელთა რაოდენობა უკვე 58 მლნ ადამიანს შეადგენდა, 2017 წელს კი ამ რიცხვმა 2 მილიარდს გადააჭარბა⁵. დღიურად Facebook-ის პლატფორმას მილიარდამდე ადამიანი იყენებს⁶.

დიგიტალიზაცია გავლენას ახდენს არა მხოლოდ ჩვენს ყოველდღიურ ცხოვრებაზე, არამედ იგი ქმნის დამოუკიდებელ სივრცეს, რომელიც ჩვენი გარდაცვალების შემდეგაც რჩება.

* სტატია გამოქვეყნებულია: Arkadiusz Wudarski, Kształowanie się zasad dostępu do zasobów cyfrowych w ramach zarządu powierniczego w Stanach Zjednoczonych, Forum Prawnicze, Nr 1(57) (2020). პოლონური ენიდან თარგმნა ელენე ჩხიტიძემ.

¹ ამერიკულ ინტერნეტ სერვისებს 2018 წელს 312 მლნ მომხმარებელი ჰყავდა და ყველაზე დიდ ბაზარს წარმოადგენდა მსოფლიოში. J. Clement, Internet usage in the United States – Statistics & Facts, <https://www.statista.com/topics/2237/internet-usage-in-the-united-states/> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

² დაახლოებით 247 მლნ ადამიანი, Percentage of U.S. population with a social media profile from 2008 to 2019, <https://www.statista.com/statistics/273476/percentage-of-us-population-with-a-social-network-profile/> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

³ ზრდასრული ამერიკელების რაოდენობა, რომლებიც Facebook-ს იყენებდა, დაყოფილია ასაკობრივ ჯგუფებად: 18-29 წელი (82%), 30-44 წელი (89%), 45-54 წელი (88%), 55-64 წელი (84%), 65 წელი და მეტი (77%),

<https://www.statista.com/statistics/200548/users-with-social-site-accounts-by-age-group/> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

⁴ Facebook-ის მომხმარებელთა რიცხვი: 1 მლნ (1 დეკემბერი 2004 წ.), 6 მლნ (1 დეკემბერი 2005 წ.), 12 მლნ (1 დეკემბერი 2006 წ.), 58 მლნ (1 დეკემბერი 2007 წ.), 360 მლნ (1 დეკემბერი 2009 წ.), 500 მლნ (21 ივლისი 2010 წ.), 1 მლრდ (4 ოქტომბერი 2012 წ.), 2 მლრდ (27 ივნისი 2017 წ.) –Facebook-ის მონაცემები, Our History, <https://newsroom.fb.com/Company-Info/> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

⁵ Zob. dane podane przez Facebook 27 czerwca 2017 r.: M. Nowak, G. Spiller Two Billion People Coming Together on Facebook, <https://newsroom.fb.com/news/2017/06/two-billion-people-coming-together-on-facebook/> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

⁶ Mark Zuckerberg-ის მიერ Facebook-ზე გამოქვეყნებული მონაცემები, <https://www.facebook.com/zuck/posts/10102329188394581> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

მასთან დაკავშირებულია არაერთი ძირითადი იურიდიული საკითხი, რომელიც ზოგადად შეიძლება გამოიხატოს კითხვაში: რა ემართება ჩვენს ვირტუალურ სამყაროს, განსაკუთრებით კი დაგროვებულ ციფრულ აქტივებს, ჩვენი სიკვდილის შემდეგ?

ზემოაღნიშნულ კითხვაზე პასუხის ძიებაში პირველი, რა თქმა უნდა, ამერიკის შეერთებული შტატებია, რომელმაც დაარეგულირა ციფრულ პროდუქტზე წვდომის საკითხი მისი მესაკუთრის გარდაცვალების ან ქმედუუნარობის შემთხვევაში. ძნელია მოცემული სამართლებრივი კონსტელაციის შეფასება როგორც ეროვნულ, ისე საერთაშორისო დონეზე. ინტერნეტ სერვისების გლობალური ბუნება, როგორც ნესი, არ შემოიფარგლება ერთი ქვეყნით. ამ სფეროში ამერიკული კომპანიების დომინანტური მდგომარეობის გათვალისწინებით ჩანს, რომ ამერიკული კანონმდებლობის გავლენა განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს. სტატია წარმოადგენს საკითხის კვლევის პირველ ნაწილს, რომლის მიზანია ამერიკის შეერთებულ შტატებში ნდობის ფარგლებში ციფრულ რესურსებზე წვდომის წესების გაერთიანების პროცესის ანალიზი და ასევე სამართლებრივი გადაწყვეტილებების შეფასება ევროპული პერსპექტივიდან.

პუბლიკაციაში წარმოდგენილია ამერიკის შეერთებული შტატების კანონმდებლობის სახელმწიფო დონეზე ჩამოყალიბების პროცესის დასაწყისი. იგი განიხილავს იმ პრობლემებს, რომელთა წინაშეც ამერიკელი იურისტები შესაბამისი გადაწყვეტილებების ძიებისას აღმოჩნდნენ, განმარტავს მიღებულ რეგულაციებსა და ახდენს შემოთავაზებული სამართლებრივი მოდელური აქტების შეფასებას. სტატია მიმოიხილავს იმ პროცესის ეტაპებს, რომელმაც 2015 წელს გამოიწვია სამართლის მოდელური კანონის შექმნა, ე. წ. **Revised Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act (RUFADAA)**.

კვლევა ემყარება ამერიკულ დოქტრინას, ქვეყნის სამართლებრივ აქტებს, საკანონმდებლო დოკუმენტებს, ასევე ექსპერტთა ჯგუფების მუშაობის შედეგებს.

II. ელ-ფოსტის ანგარიშზე წვდომა (2005)

სამართლებრივი საფუძვლის შექმნა, რომელიც მომხმარებლის გარდაცვალების შემდეგ ციფრულ აქტივებზე წვდომის წესებს განსაზღვრავს, შეერთებულ შტატებში გრძელ პროცესს წარმოადგენდა, რომელიც შეიძლება სამ ეტაპად დაიყოს⁷.

პირველი შტატი⁸, რომელმაც 2005 წელს ნაწილობრივ დაარეგულირა ეს საკითხი, იყო კონექტიკუტი⁹. აღნიშნულის წინაპირობა გახდა მეუღლისთვის გარდაცვლილი ქმრის ელექტრონულ ფოსტაზე წვდომის შეზღუდვა, რომელიც შეიცავდა მათი ერთობლივი საქმიანობის

⁷ მსგავსი დაყოფა შემოაქვს A.B. Lopez, *Posthumous Privacy, Decedent Intent, and Post-Mortem Access to Digital Assets*, „George Mason Law Review” 2016, vol. 24, nr 1, s. 192–215; por. G.W. Beyer, N. Cahn, *Digital Planning: the Future of Elder Law*, „National Academy of Elder Law Attorneys Journal” 2013, vol. 9, nr 1, s. 142–145; შტატების გადაწყვეტილებების სამ დონიანს კლასიფიკაციას, რომელიც უფლებების სხვადასხვა მასშტაბს მოიცავს: (1) **E-mail Based** – ელექტრონულ ფოსტაზე წვდომა, (2) **Actionable** – ანგარიშის დახურვის შესაძლებლობა, ასევე, ზოგჯერ მისი შემდგომი მართვა და (3) **Possessory** – ციფრული აქტივების სხვა პიროვნებისთვის გადაცემა, გვთავაზობს M.D. Glennon, *A Call to Action: Why the Connecticut Legislature Should Solve the Digital Asset Dilemma*, „Quinnipiac Probate Law Journal” 2014, vol. 28, nr 1, s. 61–66.

⁸ ძნელია კალიფორნიის შტატის პირველობის აღიარება, რომლის 2002 წელს მიღებული რეგულაცია უშუალოდ არ შეეხებოდა გარდაცვლილის ანგარიშზე წვდომას. ის მხოლოდ ინტერნეტ სერვისების მიმწოდებელს ავალდებულებდა, რომ სულ მცირე 30 დღით ადრე გაეფრთხილებინა კლიენტი ანგარიშის დახურვის შესახებ. ინფორმაცია ელექტრონული ფოსტის გზით იყო გადაგზავნილი. შესაბამისად მსგავსი გამოსავალი გამოუსადეგარი იყო სამკვიდროს მმართველისთვის, რომელმაც გარდაცვლილის იმეილი და მისი მონაცემები არ იცოდა. por.: § 17538.35 (a) California Code. Business and Professions Code (2011); G.W. Beyer, N. Cahn, *Digital Planning...*, s. 143.

⁹ 2005 წლის 24 ივნისის კანონი – *An Act Concerning Access to Decedents' Electronic Mail Accounts*, რომელიც ძალაში შევიდა 01.10.2005, <https://www.cga.ct.gov/2005/act/Pa/2005PA-00136-R00SB-00262-PA.htm> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

შესახებ ინფორმაციას¹⁰. ამასთან, ახალი რეგულაციის მოქმედების სფერო¹¹ ძალიან ვიწრო იყო: ის ეხებოდა მხოლოდ გარდაცვლილის ელ. ფოსტის ანგარიშზე წვდომას¹² და არა სხვა ციფრულ რესურსებს, როგორც ეს 2015 წლის კანონით გაიწერა¹³. აღნიშნულზე ზეგავლენა შესაძლოა ჰქონოდა სოციალური ცხოვრების დიგიტალიზაციის შედარებით დაბალ დონეს. იმ დროს ამერიკელთა მხოლოდ 7% იყენებდა სოციალურ მედიას¹⁴. საკანონმდებლო ცვლილებების შედეგად ელ. ფოსტის მომსახურების მიმწოდებელს¹⁵ უნდა უზრუნველყო ანდერძის აღმასრულებლის ან სამკვიდროს მმართველის გარდაცვლილის ანგარიშზე¹⁶ წვდომა. ამისთვის საჭირო იყო წერილობითი განცხადების ნა-

რდგენა¹⁷, რომელსაც თანდართული უნდა ჰქონოდა გარდაცვალების მოწმობის ასლები და ანდერძის აღმასრულებლის ან სამკვიდროს მმართველის დანიშვნის სერტიფიკატი¹⁸. რეგულაცია ეხებოდა მხოლოდ იმ ადამიანებს, რომლებიც გარდაცვალების დროს კონექტიკუტში ცხოვრობდნენ¹⁹.

ინდიანაში პირველად დარეგულირდა ონლაინ აქტივები, როგორც საკუთრება. ციფრული აქტივების მემკვიდრეობის რეგულირების აუცილებლობა ძნელად აღქმადი იყო დანარჩენი შტატების კანონმდებლებისთვის. სხვადასხვა შტატში განსახილველი საკითხისადმი მომწესრიგებელი კანონებისთვის საჭირო იყო 2 წლიანი ლოდინიც კი. კონექტიკუტის ნაბიჯებს 2007 წელს გაჰყვა მხოლოდ 2 შტატი: ინდიანა²⁰ და როდ აილენდი²¹; ორივე კანონი ერთხმად იქნა მიღებული²². როდ აილენდის რეგულაციები²³

¹⁰ იხ. პროექტზე სენატის განმარტება (Senate Bill – SB), nr 262 z 5.04.2005 მომზადებული იუსტიციის კომისიის მიერ: Judiciary Committee, Report on Bills Favorably Reported By Committee, <https://www.cga.ct.gov/2005/jfr/s/2005SB-00262-R00JUD-JFR.htm> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

¹¹ § 45a-334a Connecticut General Statutes (dalej: CT Gen Stat) (2012), <https://law.justia.com/codes/connecticut/2012/title-45a/chapter-802b/section-45a-334a> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

¹² § 45a-334a 1 ოქტომბერს 2016 წელს იქნა შეცვლილი § 45a-334b – § 45a-334s CT Gen Stat. ახალი წესები წარმოადგენს RUFADAA-ს სამოდელო კანონპროექტის ნორმებს; Connecticut-ის შტატის მიმდინარე სამართალი იხ. <https://www.cga.ct.gov/current/pub/titles.htm> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

¹³ A.B. Lopez, Posthumous Privacy..., s. 193–194; M.D. Glennon, A Call to Action..., s. 50–51; M.W. Costello, The “PEAC” of Digital Estate Legislation in the United States: Should States “Like” That?, „Suffolk University Law Review” 2016, vol. 49, s. 436–437.

¹⁴ Pew Research Center-ის მიერ ჩატარებულ კვლევაზე დაყრდნობილი მონაცემები: A. Perrin, Social Media Usage: 2005–2015, <https://www.pewresearch.org/internet/2015/10/08/social-networking-usage-2005-2015/> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020); A.B. Lopez, Posthumous Privacy..., s. 203.

¹⁵ ცნება „ელ-ფოსტის მომსახურების მიმწოდებელი“ (Electronic mail service provider) განმარტებულ იქნა § 45a-334a (a) (1) CT Gen Stat.

¹⁶ ცნება „ელ-ფოსტის ანგარიში“ (electronic mail account) განმარტებულ იქნა § 45a-334a (a) (2) CT Gen Stat.

¹⁷ რა თქმა უნდა, ელ-ფოსტის ანგარიშზე წვდომის საფუძველი შეიძლება შესაბამისი მემკვიდრეობითი სასამართლოს გადაწყვეტილება ყოფილიყო § 45a-334a (b) (2) CT Gen Stat.

¹⁸ § 45a-334a (b) (1) CT Gen Stat.

¹⁹ § 45a-334a (b) CT Gen Stat.

²⁰ იხ. სენატის პროექტი SB nr 212 (2007) წარდგენილი 2007 წლის 8 იანვარს სენატორ ფორდის მიერ და მიღებულია 115 სესიაზე; <http://iga.in.gov/legislative/archive/bills/2007/SB/0212> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

²¹ იხ. An Act Relating to Probate Practice and Procedure, LC01978, 2007 – S 0732. კანონპროექტი წარდგენილ იქნა 2007 წლის 15 თებერვალს სენატორების Jabour, Connors და McBurney-ს მიერ <http://webserver.rilin.state.ri.us/BillText/BillText07/SenateText07/S0732.pdf> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

²² A.B. Lopez, Posthumous Privacy..., s. 194, 0112.PDF.pdf (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

²³ Zob. § 33-27-3 State of Rhode Island General Laws (R.I. Gen Laws); ამ წესის შინაარსი ჩანაცვლებულ იქნა ახალი ნორმებით, რომელიც მოცემული იყო An Act Relating to Probate Practice and Procedure – Revised Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act. ეს პროექტი წარდგენილ იქნა სენატორების შეკრებაზე 2019 წლის 14 მარტს სენატორების Lombardi, McCaffrey, Lynch Prata, Conley და Archambault-ის მიერ (LC002098/SUB A, 2019 – S 0592 SUBSTITUTE A). ახალი ნორმები (§ 33-27.1-1 – § 33-27.1-19 R.I. Gen Laws) გამომდინარეობს RUFADAA-დან, <https://trackbill.com/bill/rhode-island-senate-bill-592-an-act-relating-to-probate-practice-and-procedure-revised->

კონექტიკუტის მოდელის საფუძველზე მხოლოდ გარდაცვლილის ელ. ფოსტაზე წვდომას უზრუნველყოფდა²⁴.

ამასთან, ეს საკითხი სხვაგვარად²⁵ და ოდნავ უფრო ფართოდ მოწესრიგდა ინდიანას შტატის კანონმდებლობაში²⁶, სადაც მოხსენიებულია ნებისმიერი დოკუმენტისა და ინფორმაციის გადაცემა, რომელიც გარდაცვლილმა ელექტრონული ფორმით დატოვა²⁷.

ადმინისტრატორს, ანუ პირს, რომელიც ელექტრონულად ინახავს სხვა პირის დოკუმენტებს ან ინფორმაციას²⁸, დამატებით ევალებოდა მათი განადგურებისაგან და მათი განკარგვისაგან თავის შეკავება სასამართლოს გადაწყვეტილების მიღებიდან ან მათი გადაცემის მოთხოვნიდან ორი წლის განმავლობაში²⁹.

ყურადღება უნდა მიექცეს იმას, რომ საკანონმდებლო პროცესში კანონპროექტის შინაარსის მიხედვით, ინდიანას კანონმდებელი ელექტრონულ დოკუმენტაციას, როგორც მემკვიდრეობით უფლებების ობიექტს სამკვიდროს ნაწილად განიხილავს (estate property)³⁰. ეს არის

აშშ-ს ერთ-ერთი პირველი საკანონმდებლო აქტი, რომელშიც ელექტრონული აქტივები მოხსენიებულ იქნა როგორც ქონება (property)³¹, თუმცა ამ ტერმინის განმარტება კანონშემოქმედების პროცესში შექმნილ დოკუმენტაციაში არ არსებობს.

2005–2007 წლებში ყურადღება გამახვილდა მხოლოდ გარდაცვლილის ელ. ფოსტის ანგარიშის მემკვიდრეობის ფორმალური მოთხოვნების ზოგად განსაზღვრაზე. ამასთან, ამ ფუნდამენტური საკითხის მოგვარებას წინ არ უძღოდა სიღრმისეული სისტემური ან დოქტრინალური კვლევა, არამედ თანამედროვე სოციალური საჭიროებების დაკმაყოფილების აუცილებლობა. იმ შტატების რიცხვი, რომლებმაც იმ დროს ამ საკითხების ნორმატიული რეგულირება გადაწყვიტეს, მცირე იყო.

III. ინტერნეტ სერვისებზე წვდომა (2010-2014)

2010-2014 წლები წარმოადგენს საკანონმდებლო საქმიანობის მეორე ეტაპს. ამ დროს სამართლებრივი აქტები შეიქმნა ოკლაჰომასა და აიდაჰოში. ამ შტატებში მიღებული გადაწყვეტილებები ეწინააღმდეგებოდა უფრო ფართო და დეტალური რეგულირების საჭიროებას გარდაცვლილის ციფრულ აქტივებზე წვდომის შესახებ. ეს იყო საზოგადოების პროგრესული დიგიტალიზაციის, მათ შორის, ინტერნეტ სერვისების ახალი ფორმების გამოჩენის შედეგი, რომელთათვისაც ფეხის აწყობას ცდილობდნენ კანონმდებლები.

გარდაცვლილის ციფრული აქტივების ფართო ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფისას ყურადღება გამახვილდა საავტორო უფლებების დაცვის, ფედერალურ სამართალთან თანხვედრისა თუ სერვისის მიმწოდებლის პასუხისგებლობის საკითხებზე. დოქტრინაში ყურადღება მიიპყრო საკანონმდებლო ცვლილებების³² ფართომასშტაბიანმა მხარდაჭერამ, რომე-

uniform-fiduciary-access-to-digital-assets-act-regulates-fiduciary-and-designated-recipient-access-to-digital-assets-relating-to-probate-practice-and-procedure-by-creating-the-revised-uniform-fiduciary-access-to-digital-assets-act-to-promote-uniformity-of-the-law-among-states-that-enact-it/1726459/ (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

²⁴ კატეგორია E-mail Based შემოთავაზებულია M.D. Glennon-ის მიერ, A Call to Action..., s. 61–63.

²⁵ ინდიანას კანონმდებელი იყენებს ცნებებს: custodian, personal representative, letters testamentary.

²⁶ § 29-1-13-1.1 (Electronically stored documents of deceased) Indiana Code (IC) ძალაში შევიდა 2007 წლის 1 ივლისს ; RUFADAA იმპლემენტირებულ იქნა 2016 წლის 1 ივლისს; სენატის პროექტი SB nr 253 (2016) ზოგად შეკრებაზე წარდგენილ იქნა 2016 წლის 7 იანვარს სენატორების B. Waltz და R. Bray-ს მიერ და მიღებულ იქნა ზოგადი შეკრების მეორე სესიაზე 119; საკანონმდებლო პროცესის სრული დოკუმენტაცია: <http://iga.in.gov/legislative/2016/bills/senate/253#> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

²⁷ § 29-1-13-1.1 (b) IC (2007). M.D. Glennon, A Call to Action, s. 65–66, ინდიანას და ვირჯინიის რეგულაციები შედის Possesory კატეგორიაში.

²⁸ § 29-1-13-1.1 (a) IC (2007).

²⁹ § 29-1-13-1.1 (c) IC (2007).

³⁰ Digest of SB 2012 (13.03.2007), Electronic documents as estate property,

<http://iga.in.gov/legislative/archive/bills/2007/SB/0212> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

³¹ A.B. Lopez, Posthumous Privacy..., s. 194.

³² A.B. Lopez, Posthumous Privacy..., s. 196.

ლიც თითქმის ყოველთვის ერთხმად³³ მიიღებოდა. ასეთი ფართო კონცეფცია შესაძლებელი იყო, რადგანაც ციფრული ქონების მემკვიდრეობის რეგულაცია სახელმწიფო ბიუჯეტს არ ტვირთავდა³⁴.

2010 წელს ოკლაჰომის კანონმდებელმა³⁵ ანდერძის აღმასრულებელსა და სამკვიდროს მმართველს მიანიჭა გარდაცვლილის ელექტრონული ფოსტის, ასევე სოციალურ ქსელში არსებული სხვა ანგარიშების, მიკრობლოგის და ინტერნეტ საიტების კონტროლის უფლებამოსილება, რომლებიც მოკლე ტექსტური შეტყობინებების გაგზავნის საშუალებას იძლევა³⁶. კონტროლის მიღება იძლეოდა ანგარიშით სარგებლობის, განკარგვისა და ასევე დახურვის შესაძლებლობას. იმავეწაირად, ერთი წლის შემდეგ (2011 წელს) ეს საკითხი მონესრიგდა აიდაჰოს შტატში³⁷. აღნიშნული განსხვავებულ იქნა რეგულაციაში³⁸, რომელიც სამკვიდროს მმართველის უფლებამოსილების ფარგლებში³⁹ ენობრი-

ვად მსგავსი იყო⁴⁰ ოკლაჰომის რეგულაციისა⁴¹. მოცემულ დოკუმენტში ცალსახად აღინიშნა, რომ სამკვიდროს მმართველს მხოლოდ გარდაცვლილის ინტერესებიდან გამომდინარე შეუძლია ამ უფლებამოსილებებით სარგებლობა⁴².

2014 წელს შტატებს, რომლებმაც ციფრული აქტივების მემკვიდრეობით გადაცემა კანონით დაარეგულირეს, შეუერთდა ლუიზიანა. ამ შტატის რეგულაცია უფრო დეტალურია და მოიცავს რამდენიმე ახალ მნიშვნელოვან ასპექტს. როგორც სხვა შტატებში, სამკვიდროს მმართველს⁴³ გარდაცვლილის ციფრულ ანგარიშებზე აქაც მიენიჭა კონტროლის უფლებამოსილება⁴⁴. მიღებული რეგულაცია⁴⁵ გარდაცვლილის ციფრული ანგარიშების განმკარგველ პირს⁴⁶ ავალდებულებდა⁴⁷ ხელმისაწვდომი გაეხადა⁴⁸ ისინი მმართველის დანიშვნის შესახებ ოფიციალური დამადასტურებელი დოკუმენტის⁴⁹ მიღებიდან 30 დღის ვადაში. ანგარიშის ცნება ფართოდ იქნა განმარტებული და მან მოიცვა ციფრული საქმიანობის ყველა ფორმა.

გარდა უკვე ნახსენები მაგალითებისა, ოკლაჰომას კანონმდებლობაში ასევე განსაზღვრულია ინტერნეტ-ფინანსური და სხვა მსგავსი ციფრული მომსახურება უსაფრთხოების ყველა

³³ Tamže, s. 197.

³⁴ Tamže, s. 197–198.

³⁵ 2010 წლის 29 აპრილის კანონი ძალაში შევიდა 2010 წლის 1 ნოემბერს; Oklahoma ALS (Advance Legislative Service) 2010 r., rozdz. 181, projekt Izby Reprezentantów (House Bill – HB) nr 2800; საკანონმდებლო პროცესის ისტორია, <http://www.oklegislature.gov/BillInfo.aspx?Bill=HB2800&Session=1000>

(უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

³⁶ § 58-269 Oklahoma Statutes (2016); <http://www.oklegislature.gov/osstatuestitle.html> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

³⁷ 2011 წლის 16 მარტის კანონი ძალაში 2011 წლის 1 ივლისს ALS 2011 r., rozdz. 69, projekt Senatu SB nr 1044; საკანონმდებლო პროცესის ისტორია, <https://legislature.idaho.gov/sessioninfo/2011/legislation/S1044/> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

³⁸ § 15-3-715 (28) Idaho Statutes (IS), <https://legislature.idaho.gov/statutesrules/idstat/title15/t15ch3/sect15-3-715/> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020.); <https://legislature.idaho.gov/statutesrules/idstat/> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

³⁹ სამკვიდროს ადმინისტრატორი შტატის კანონმდებლობაში განმარტებულია როგორც მაგ. ოკლაჰომაში - Oklahomie - personal representative, ლუიზიანაში - succession representative, კონექტიკუტში - administrator. განსხვავებები დასახელებებს შორის არ ახდენს ამ ინსტიტუტის ბუნებაზე ზეგავლენას.

⁴⁰ A.B. Lopez, Posthumous Privacy..., s. 195.

⁴¹ ოკლაჰომას, აიდაჰოსა და ნევადას რეგულაციები შევიდა კატეგორიაში Actionable, M.D. Glennon, A Call to Action..., s. 63–65.

⁴² უფლებების შეზღუდვა შესაძლო იყო კანონით, ანდერძით ან/და უფლებამოსილი სასამართლოს გადაწყვეტილებით (§ 15-3-902 IS).

⁴³ Art. 3191 (A) Louisiana Code of Civil Procedure (La. Code Civ. Proc.) (2015).

⁴⁴ art. 3191 (C) La. Code Civ. Proc. (2015).

⁴⁵ Art. 3191 (D) (1) La. Code Civ. Proc. (2015).

⁴⁶ Any person that electronically stores, maintains, manages, controls, operates, or administers the digital accounts of a decedent.

⁴⁷ კანონისმიერი გამონაკლისების გათვალისწინებით (მე-2 მუხლი) ასევე ფედერალური სამართლის ფარგლებში.

⁴⁸ Transfer, deliver, or provide a succession representative access or possession of any digital account of a decedent.

⁴⁹ შეეხება letters testamentary, letters of administration და letters of independent administration.

ფორმასთან ერთად⁵⁰, რომლებიც მოიცავდა ციფრული რესურსებს, მათ შორის, ტექსტებს, სურათებს, მულტიმედია ინფორმაციასა და საკუთრების სხვა ობიექტებს, რომლებიც შენახულია ანგარიშებზე ან ამ ანგარიშების საშუალებითაა ხელმისაწვდომი⁵¹. ამასთან, ყურადღება გამახვილდა ლიცენზიის შეზღუდვებზე. მომხმარებლის წარმომადგენელი, სამკვიდროს მმართველი ან რწმუნებული პირადად იყო პასუხისმგებელი საავტორო უფლებების დარღვევაზე, რომელიც მოხდებოდა ციფრული ანგარიშის ან მისი შინაარსის გადაცემის ან განაწილების დროს⁵².

ლუიზიანის კანონმდებელმა, ამავდროულად, სავალდებულოდ აღიარა ციფრული სერვისის მიმწოდებლის გათავისუფლება სამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან მის მიერ (კანონიერი) საქმიანობის განხორციელებისას, რომელიც ემსახურება ციფრული ანგარიშის შინაარსზე წვდომის უზრუნველყოფას⁵³. ხაზი გაესვა ამ რეგულაციის განსაკუთრებულ ხასიათსაც და გადაწყდა, რომ იგი უპირატესია სხვა იურიდიულ ნორმებთან და, მათ შორის, სახელშეკრულებო დებულებებთან⁵⁴. ამასთან, საკანონმდებლო ცვლილებების მიმართულება არ იყო ერთიანი. მითითებულ პერიოდში შეიქმნა კიდევ ორი რეგულაცია - ვირჯინიასა⁵⁵ და ნევადაში⁵⁶ - რომლებიც მნიშვნელოვნად განსხვავდებოდა დანარჩენისაგან. მათი ფარგლები შეზღუდული იყო და ციფრული აქტივებისადმი ფართო წვდომას არ ითვალისწინებდა.

ვირჯინია ორიენტირებული იყო მხოლოდ გარდაცვლილი არასრულწლოვნის ელექტრონულ ანგარიშზე წვდომის რეგულირებაზე⁵⁷. შესაბამისად, ღიად დარჩა სრულწლოვანი პირის

გარდაცვალების შემდეგ მის ანგარიშზე წვდომის საკითხი⁵⁸. ლუიზიანას მსგავსად, აქაც იქნა გამორიცხული სერვისის მიმწოდებლის პასუხისმგებლობა⁵⁹. თუმცა მათ დაეკისრათ ვალდებულება 60 დღის განმავლობაში ინტერნეტ ანგარიშების გადაცემასთან დაკავშირებით⁶⁰. დავისა და სასამართლო წარმოების დაწყების შემთხვევაში მომსახურების მიმწოდებელს საბოლოო გადაწყვეტილების გამოტანამდე შეეძლო თავი შეეკავებინა ამ ვალდებულების შესრულებისგან⁶¹. რა თქმა უნდა, ანგარიშზე წვდომა არ შეიძლება ყოფილიყო წინააღმდეგობაში (შტატის და ფედერალური)⁶² სამართლის ნორმებთან, სასამართლო გადაწყვეტილებებთან, ანდერძის შინაარსთან, მეურვეობასთან, მინიჭებული მინდობილობის ფარგლებთან და აგრეთვე სახელშეკრულებო დებულებებთან⁶³, მათ შორის სალიცენზიო შეზღუდვებთან⁶⁴.

საკითხისადმი კიდევ უფრო განსხვავებული გადაწყვეტა მოიძებნა ნევადაში. ამ შტატში კანონმდებელმა მხოლოდ და მხოლოდ გარდაცვლილის⁶⁵ საჯაროდ ხელმისაწვდომი ინტერნეტ ანგარიშებისა⁶⁶ და სხვა ციფრული რესურსების⁶⁷ დახურვის ზომებზე დართო ნებართვა. თუმცა მათ კონტენტზე წვდომა არ უზრუნველყო. ამავდროულად, აუცილებელი იყო სახელშეკრულებო ვალდებულებათა, კერძოდ კი, მომსახურების პირობების დაცვა სერვისის მიმწოდებლის ან ანგარიშის ადმინისტრატორის

⁵⁰ შესაძლოა იყოს სიტყვის, ნიშნების, კოდების ან სახელშეკრულებო პირობების ფორმით.
⁵¹ Art. 3191 (H) La. Code Civ. Proc. (2015).
⁵² Art. 3191 (F) La. Code Civ. Proc. (2015).
⁵³ Art. 3191 (G) La. Code Civ. Proc. (2015); por. § 64.2-110 (D) Code of Virginia (VA Code) (2014).
⁵⁴ Art. 3191 (E) La. Code Civ. Proc. (2015).
⁵⁵ 2013 წლის 13 მარტის კანონი, Virginia ALS 2013 r., თავი. 280, projekt Izby Reprezentantów HB nr 1752.
⁵⁶ 2013 წლის 1 ივნისის კანონი, Nevada ALS 2013, თავი. 325, projekt Senatu SB nr 131.
⁵⁷ § 64.2-110 (A) VA Code (2014).

⁵⁸ ციფრული ანგარიში განმარტებულ იქნა § 64.2-109 VA Code (2014). ცნება არ მოიცავს ხსენებულ ანგარიშებს § 64.2-604 VA Code (2014).
⁵⁹ § 64.2-110 (D) VA Code (2014).
⁶⁰ ვადის ათვლა გარდაცვალების მოწმობისა და განცხადების შეტანის დღიდან იწყება, § 64.2-110 (B) VA Code (2014).
⁶¹ § 64.2-110 (B) VA Code (2014).
⁶² § 64.2-110 (C) VA Code (2014).
⁶³ ცნება Terms of service agreement განიმარტა § 64.2-109 VA Code (2014).
⁶⁴ § 64.2-110 (A) VA Code (2014).
⁶⁵ არ შეეხებოდა ეს ფინანსურ, განსაკუთრებით კი საბანკო და საინვესტიციო ანგარიშებს, § 143.188.2 Nev. Rev. Stat. (2015).
⁶⁶ § 143.188.1 (a) 1–5 Nevada Revised Statutes (Nev. Rev. Stat.) (2015), იხ. ვრცლად § 143.188.1 (b) Nev. Rev. Stat. (2015).
⁶⁷ § 143.188.1 Nev. Rev. Stat. (2015).

მიმართ⁶⁸. ნევადაში გამოჩნდა კანონი, რომელმაც სხვა შტატებთან შედარებით, განსხვავებული მიმართულება მიიღო და მნიშვნელოვნად შეამცირა ციფრული აქტივების განკარგვის შესაძლებლობა. წარმოდგენილი საშტატო კანონმდებლობის ევოლუცია ბევრ ნაკლოვანებას ამჟღავნებს, განსაკუთრებით კი ეს სისტემური და ყოვლისმომცველი მიდგომის არარსებობაა.

იმ დროისთვის არსებული საშტატო რეგულაციები ყურადღებას ამახვილებდა მიმდინარე აქტუალურ საკითხებზე, რომლებიც დაკავშირებული იყო გარდაცვლილის მხოლოდ სპეციფიკურ ციფრულ აქტივებთან. არ არსებობდა სხვა მრავალი სამართლებრივი შესაბამისობა, მაგალითად, მომხმარებლის ქმედუუნაროდ გამოცხადების საკითხებთან დაკავშირებით⁶⁹. შესაბამისად, რთული იყო საშტატო რეგულაციების გარდამტეხად ცნობა. მათ მხოლოდ დროებითი ხასიათი შეეძლოთ ჰქონოდათ⁷⁰.

IV. UFADAA (2014)

1. ერთიანი სამართლის კომისიის მუშაობა

ფრაგმენტირებული, არასრული, შეუთავსებელი კანონმდებლობა და უმეტეს შტატებში⁷¹ საკითხის მოწესრიგების არარსებობა უფრო შესამჩნევი პრობლემა გახდა.

ცხადია, სამართალი⁷² ვერ ეწეოდა სოციალური ცხოვრების დიგიტალიზაციის უზარმა-

ზარ დინამიკას⁷³. ასეთმა მდგომარეობამ ფართო დისკუსიისთვის გახსნა გზა და ხელი შეუწყო ახალი სისტემური, სხვადასხვა სამართლებრივი გადაწყვეტის მოძებნას, რომელიც შეეჭიდებოდა დიგიტალიზაციის გამოწვევებს და ყველა შტატში იქნებოდა შესაძლებელი მისი მიღება⁷⁴. საკითხის პრობლემატიკა მარტივად აღქმადი იყო ერთიანი სამართლის კომისიისთვის (The Uniform Law Commission – ULC)⁷⁵,

⁷³ 2011 წელს ამერიკელი მომხმარებლის ციფრული აქტივების (მოიცავდა პროდუქტის ფართო წრეს, განსაკუთრებით კი ელ. ფოსტის ანგარიშებს, სურათებს, მუსიკასა და ონლაინ თამაშებს) ღირებულება შეფასებულ იქნა საშუალოდ 55 000 USD-ით. კვლევა ჩატარებულ იქნა McAfee ფირმის Intel-ის ტექნოლოგიების უსაფრთხოების დანაყოფის მიერ, ; K. Greene, *Passing Down Digital Assets*, „Wall Street Journal” (31.08.2012), <http://goo.gl/7KAaOm> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020); zob. National Conference of Commissioners on Uniform State Laws, *Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act with Prefatory Note and Comments*, Seattle 2014 (dalej: NCCUSL, *Uniform Fiduciary Access...*), prefatory note, s. 1, <https://perma.cc/Z7XU-NSKQ> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020); ინტერნეტ მომხმარებლების რაოდენობა აშშ-ში გაიზარდა განსაკუთრებით 2000–2018 წლებში 7,07 მილიონიდან 110,51 მილიონამდე, <https://www.statista.com/statistics/183614/us-households-with-broadband-internet-access-since-2009/> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020); ზრდასრული ამერიკელი მომხმარებლების რაოდენობა გაიზარდა 2000–2018 ყველა ასაკობრივ ჯგუფში: 18–29 lat (z 72% do 98%), 30–49 lat (z 61% do 97%), 50–64 lat (z 46% do 87%), 65 lat i więcej (z 14% do 66%), <https://www.statista.com/statistics/184389/adult-internet-users-in-the-us-by-age-since-2000/> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020); <https://www.statista.com/topics/2237/internet-usage-in-the-united-states/> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

⁷⁴ G.W. Beyer, N. Cahn, *Digital Planning...*, s. 149 i n.

⁷⁵ ერთიანი სამართლის კომისია შექმნილ იქნა 1892 წელს. ის იყო არაკომერციული საზოგადოება, რომელიც არაა იურიდიული პირი. შედგება საშტატო კომისიებისგან, მათ შორის კომისიებისგან, რომლებიც წარმოადგენს კოლუმბიას, პუერტო რიკოსა და ვირჯინის კუნძულებს. თითოეული იურისდიქცია თავად განსაზღვრავს კომისრების მიღების წესსა და რაოდენობას.

ULC-ს 300-ზე მეტ წევრთა ჯგუფს უმეტესწილად შეადგენენ პრაქტიკოსი იურისტები, მოსამართლეები და სამართლის პროფესორები, თუმცა მათ შორის არიან ასევე შტატის კანონმდებლები. კომისრები თავიანთი სამსახურისთვის არ იღებენ ანაზღაურებას;

⁶⁸ § 143.188.3 Nev. Rev. Stat. (2015).

⁶⁹ M.D. Glennon, *A Call to Action...*, nr 1, 66.

⁷⁰ 2011 წლის სამართლებრივი მდგომარეობის მოკლე აღწერა, N. Cahn, *Life On-line*, „Probate & Property” 2011, vol. 25, nr 4, s. 36–39.

⁷¹ საკანონმდებლო წინადადებები სხვა შტატებში G.W. Beyer, N. Cahn, *Digital Planning...*, s. 145–146.

⁷² ციფრული აქტივების მართვის ტრადიციული საშუალებების აღწერასა და ანალიზს ახდენენ J.P. Hopkins, I.A. Lipin, *Viable Solutions to the Digital Estate Planning Dilemma*, „Iowa Law Review Bulletin” 2014, vol. 99, s. 64–71; იხ. ასევე R. Pinch, *Protecting Digital Assets after Death: Issues to Consider in Planning for Your Digital Estate*, „Wayne Law Review” 2014, vol. 60, s. 559 i n.

რომელმაც მოიწვია ექსპერტთა ჯგუფი⁷⁶ და დაავალა მას კანონპროექტის მომზადება⁷⁷.

2011 წლის 31 მაისს წარდგენილ იქნა წინადადება ინტერნეტ ანგარიშებსა და ციფრული საკუთრების უფლებებზე, მომხმარებლის ქმედუნარიანობის ან სიკვდილის შემთხვევაში⁷⁸ წვდომის დარეგულირების შესახებ.

შემდეგ წინადადება გაფართოვდა ორი საკითხით⁷⁹, რომლებიც 2011 წლის 5 ივლისს მინესოტას კომისარმა ჯენ ჰენინგმა დანართის სახით წარუდგინა ULC პროგრამის კომიტეტის (Committee on Scope and Program) თავმჯდომარეს - ჰარიეტ ლანსინგს⁸⁰.

ისინი ადგილობრივ ადვოკატთა ასოციაციას (Bar Association) უნდა ეკუთვნოდნენ, რაც ეროვნული საადვოკატო გამოცდის ჩაბარებით ხდება. ULC მნიშვნელოვან საქმიანობას ეწევა სამართლის უნიფიკაციისთვის. მისი შემადგენლობის, მიზნებისა და საქმიანობის გათვალისწინებით იგი მოხსენიებულია, როგორც კომისართა კონფერენცია შტატების სამართლის უნიფიციაციისთვის. (National Conference of Commissioners on Uniform State Laws), www.uniformlaws.org/aboutulc/overview

(უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020); zob. ULC, Observers' Manual 2019,

<https://www.uniformlaws.org/HigherLogic/System/DownloadDocumentFile.ashx?DocumentFileKey=9d6da222-e3e8-4530-993f-fb078ab41a1c&forceDialog=0>

(უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020); o historii ULC: R.A. Stein, Forming A More Perfect Union, A History of the Uniform Law Commission, LexisNexis 2013, passim.

⁷⁶ ჯგუფში შედიოდნენ შემდეგი პირები: S. Brown Walsh, T.P. Berry, D.D. Biklen, S.Y. Chow, V.C. Deliberato, M.S. Feinstein, G.H. Hennig, S.C. Kent, S.K. Nichols, D. Robbins, L. Shetterly, N. Cahn. Ponadto do grupy z urzędu weszli: H. Lansing, G. Hagerty და L. Karsai.

⁷⁷ იხ. ULC, Drafting Rules, 2012, <https://www.uniformlaws.org/HigherLogic/System/DownloadDocumentFile.ashx?DocumentFileKey=5aef78f0-b413-8740-230aa21b8bc24d16&forceDialog=0> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

⁷⁸ Project Proposal: Fiduciary, Powers and Authority to Access Online Accounts and Digital Property During Incapacity and After Death.

⁷⁹ ეხებოდა შემდეგ საკითხებს: (1) ULC-ს რომელი აქტია დაკავშირებული შეთავაზებულ პროექტთან და (2) რომელი ორგანიზაცია შეიძლება იყოს წინადადების წარდგენით დაინტერესებული.

⁸⁰ კანონპროექტების დანართი [https://www.uniformlaws.org/HigherLogic/System/DownloadDocumentFile.ashx?DocumentFileKey=4ae67ea5-](https://www.uniformlaws.org/HigherLogic/System/DownloadDocumentFile.ashx?DocumentFileKey=4ae67ea5-6e34-f1bb-4b9ed143b18f78b9&forceDialog=0)

2012 წლის ნოემბერში ULC-ს სარედაქციო კომიტეტმა (Drafting Committee) საკონსულტაციოდ გადასცა პირველი კანონპროექტი⁸¹, ამავდროულად ყურადღება გაამახვილა რიგ საკითხებზე, რომლებიც განხილვასა და დეტალურ ანალიზს მოითხოვდა.

ლუიზიანას კანონმდებელმა აშკარად გამორიცხა ციფრული სერვისების მიმწოდებლის პასუხისმგებლობა, ციფრულ ანგარიშზე წვდომის უზრუნველსაყოფად კანონიერი მოქმედებისათვის. ღიად დარჩა, მათ შორის, შემდეგი საკითხები: რა სახის წარმომადგენლობა უნდა იქნეს გათვალისწინებული რეგულაციაში? როგორი უნდა იყოს მისი უფლებამოსილებების ფარგლები? უნდა მოიცავდეს იგი ციფრულ აქტივებზე წვდომას, თუ აუცილებელია დამატებით დეტალური რწმუნებულების მოპოვება? საბოლოოდ, როგორი უნდა იყოს რწმუნებულის უფლებამოსილების ფარგლები? უნდა მიეცეს ციფრულ ქონებაზე უფლებების ფლობის, მართვისა და გავრცელების შესაძლებლობა თუ მხოლოდ ციფრული აქტივების ასლის მიღებით უნდა შემოიფარგლოს? გაუთვალისწინებელი დარჩა ასევე ციფრულ აქტივებზე საკუთრების უფლებისა და მათზე წვდომის განსხვავების საკითხი. ამავდროულად, აუცილებელი იყო ზუსტი დეფინიციის შემუშავება ისეთ მნიშვნელოვან ტერმინზე, როგორებიცაა ციფრული აქტივი⁸², ანგარიში და საკუთრების უფლება მათზე.

გარდა ამისა, განსაზღვრული უნდა ყოფილიყო აქტის დებულებებსა და სერვისის მიწოდების შესახებ სახელშეკრულებო პირობებს

6e34-f1bb-4b9ed143b18f78b9&forceDialog=0 (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

⁸¹ იხ. პროექტის სამუშაო ვერსია, რომელიც წარედგინა კომიტეტს განსახილველად 30.11–1.12.2012 წელს, <https://www.uniformlaws.org/HigherLogic/System/DownloadDocumentFile.ashx?DocumentFileKey=cdb562a1-f253-fde5-4b7b-c7f9f38c44e1&forceDialog=1> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

⁸² M.D. Glennon, A Call to Action..., s. 53–54; rodzaje zasobów cyfrowych zob. N. Cahn, Postmortem Life..., s. 36–37; G.W. Beyer, N. Cahn, Digital Planning..., s. 137–138; por. J.P. Hopkins, I.A. Lipin, Viable Solutions..., s. 63–64; R. Pinch, Protecting Digital..., s. 547–550; L. McCarthy, Digital Assets and Intestacy, „Boston University Journal of Science and Technology Law” 2015, vol. 21, s. 385–386.

შორის ურთიერთმიმართება. ასევე, განსაზღვრული უნდა ყოფილიყო ურთიერთმიმართება რწმუნებულის უფლებებსა და იმ რეგულაციებს შორის, რომლებიც იცავდა საიდუმლოებას და პასუხისმგებლობას განსაზღვრავდა კომპიუტერში განთავსებული მონაცემების უნებართვო წვდომაზე⁸³. შედეგად კანონპროექტი მოდიფიცირებულ იქნა⁸⁴, რამაც იგი დებატის საგანი გახადა⁸⁵, რომელშიც სხვადასხვა სოციალური ჯგუფის⁸⁶ წარმომადგენელმა მიიღო მონაწილეობა.

ULC-ს კომისიის⁸⁷ შემდგომი მუშაობის პროცესში შეიქმნა რამდენიმე სამუშაო ვერსია, რომლებზეც დამატებით წარადგინდნენ კომენტარებს, მოსაზრებებს და დამატებით მოთხოვნებს⁸⁸. სამ წლიანი მუშაობის შემდეგ შტატების

სამართლის გამაერთიანებელი კომისიების რიგით 123-ე ეროვნულ კონფერენციაზე, რომელიც 2014 წლის 11-17 ივლისს სიეტლში ჩატარდა, მიიღეს მოდელური კანონპროექტი ციფრულ აქტივებზე ფიდუციური წვდომის შესახებ (Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act – UFADAA)⁸⁹. მისი დანერგვა რეკომენდირებული იყო ყველა შტატში.

2. ძირითადი მოსაზრებები

UFADAA-ს მიზანი იყო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა რწმუნებულებისთვის ციფრულ რესურსებზე წვდომის⁹⁰ ბარიერების მოხსნით მომხმარებლის გარდაცვალების ან მისთვის წარმომადგენლის დანიშვნის შემთხვევაში, რაც პრაქტიკაში მომხმარებლის ქმედუნარობას ნიშნავს (დაცული პირი)⁹¹. ამასთან UFADAA-ს არ უნდა დაერღვია სხვა სამართლებრივი რეგულირებები. აღნიშნული რეგულაციის მოქმედების ფარგლები, რომელიც მოცემულია მე-15 მუხლში, ობიექტის მხრივ შეზღუდულია ციფრული აქტივით, სუბიექტის მხრივ კი - რწმუნებული პირით.

UFADAA იყენებს სპეციალიზებულ ტერმინოლოგიას, რომლის მნიშვნელობაც განმარტე-

⁸³ S. Brown Walsh, N. Cahn, Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act, First Working Draft, 11.11.2012 r., <https://www.uniformlaws.org/HigherLogic/System/DownloadDocumentFile.ashx?DocumentFileKey=efd9daf8-3562-170e-3db6-462a7fb6f882&forceDialog=0> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

⁸⁴ იხ. პროექტის სამუშაო ვერსია, რომელიც წარედგინა კომიტეტს განსახილველად 15-16.02.2013 წელს, <https://www.uniformlaws.org/HigherLogic/System/DownloadDocumentFile.ashx?DocumentFileKey=8207ff62-cc7d-2762-a617-462f79fd8c4d&forceDialog=1> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

⁸⁵ A.B. Lopez, Posthumous Privacy..., s. 189 i n., 203 i n.; J. Lee, Death and Live Feeds: Privacy Protection in Fiduciary Access to Digital Assets, „Columbia Business Law Review” 2015, nr 2, s. 689 i n.

⁸⁶ თავისი პოზიცია გამოხატა: S. DelBianco-მ, C.M. Szabo-მ და J.J. Halpert-მა, რომელიც ფირმა NetChoice-ს წარმოადგენდა (8.07.2013); R.O. Rash, D.H. Rash-მა (5.07.2013) და A.S. Bohm-მა (3.07.2013), რომელიც American Civil Liberties Union (ACLU) სახელით მოქმედებდა, რომელიც არასამთავრობო ორგანიზაციაა და ითვლის ნახევარ მილიონზე მეტ წევრს და გააჩნია 53 ფილიალი.

⁸⁷ zob. <https://www.uniformlaws.org/viewdocument/committee-archive-13?CommunityKey=f7237fc4-74c2-4728-81c6-b39a91ecdf22&tab=librarydocuments> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

⁸⁸ E. Carroll, Comments on the March 2014 draft (18.03.2014); Ch. Kunz, FADA Draft for March 21-22, 2014, Meeting (17.03.2014); J. Gregory, ULC FADA additional comments (17.03.2014); J. Gregory, March draft of the Fiduciary Access to Digital Asset Act (FADA) (16.03.2014); S. Kent, Fiduciary Access to Digital Assets Act, March 21-22, 2014, Meeting Draft (10.03.2014); D.

Molzan, Personal Representative Access to Digital Assets (7.03.2014); S. Brown Walsh, Fiduciary Access to Digital Assets Drafting Committee March 2014 Meeting; Summary of Changes and Issues (28.02.2014); J. Gregory, Ch. Kunz, Comments (23.02.2014), <https://www.uniformlaws.org/viewdocument/committee-archive-13?CommunityKey=f7237fc4-74c2-4728-81c6-b39a91ecdf22&tab=librarydocuments> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

⁸⁹ იხ. <https://www.uniformlaws.org/HigherLogic/System/DownloadDocumentFile.ashx?DocumentFileKey=6745a319-c0e5-6240-bdb5-336214d245c5&forceDialog=1> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

⁹⁰ NCCUSL, Uniform Fiduciary Access..., prefatory note, s. 1.

⁹¹ დაცული პირი (protected person) არის ფიზიკური პირი, რომელსაც წარმომადგენელი დაენიშნა. ეს ცნება მოიცავს ასევე იმ პირს, რომლისთვისაც წარმომადგენლის დანიშვნის შესახებ საქმე წარმოებამა. Art. 2 nr 19 UFADAA; por. art. 2 nr 21 RUFADAA.

ბას მოითხოვს. ამიტომ ძირითადი ცნებები კატალოგში შევიდა და განიმარტა⁹². ერთ-ერთი ყველაზე დიდი გამოწვევა, რომლის წინაშეც კომისია იდგა, იყო ციფრული აქტივის (digital asset) კონცეფციის დეფინირება.

საშტატო რეგულაციების ვინრო სფეროში ტექნოლოგიური ცვლილებების დინამიკას ვერ გაუძლო და სწრაფად გახდა არაეფექტიანი. ციფრულმა რეგულაციამ აიძულა კანონმდებელი ფართო განმარტება შეექმნა, რომელიც ღია იყო ახალი ტექნოლოგიებისთვის და არ მოითხოვდა ხშირ საკანონმდებლო ცვლილებებს⁹³. ამ მიზეზით, გადანყდა ციფრული აქტივის ფართოდ განმარტება, რომელიც ჩანანერის სახით ელექტრონული ფორმით განისაზღვრა⁹⁴. ამავდროულად დადგინდა, რომ ეს მახასიათებელი გააჩნია ტექნოლოგიის ჩანანერს, მათ შორის, ელექტრო, ციფრულ, მაგნიტურ, უკაბელო, ოპტიკურ, ელექტრომაგნიტურ და ა. შ.⁹⁵ რეგულაციის საგანმა ამ ფორმით მხოლოდ ხელმისაწვდომი საქონელი მოიცვა. მათ შორის იყო ელექტრონული ინფორმაცია, რომელიც ინახებოდა როგორც ფიზიკურ გადამცემში, ისე ქლაუდზე⁹⁶.

UFADAA-ს რეგულირება არ მოიცავს დამსაქმებლის ციფრულ აქტივებს, რომლებსაც დასაქმებული იყენებდა დამსაქმებელთან ჩვეულებრივი საქმიანობის დროს⁹⁷, აგრეთვე ძირითად

ინსტრუმენტებს, თუ ისინი ელექტრონული ჩანანერის სახით არ არსებობდა⁹⁸.

ციფრულ რესურსებზე წვდომა დაეფუძნა რწმუნებულების ოთხ სახეს⁹⁹: (1) სამკვიდროს მმართველს¹⁰⁰, (2) მეურვეს¹⁰¹, (3) აგენტსა¹⁰² და რწმუნებულს¹⁰³. UFADAA-მ შეინარჩუნა აქტის სპეციფიკიდან გამომდინარე განსხვავებები¹⁰⁴. თუმცა ამან არ იმოქმედა მათი უფლებამოსილების ფარგლებზე¹⁰⁵.

UFADAA მათ ციფრულ აქტივებზე ფართო წვდომა მისცა, იმის გათვალისწინებით, რომ მომხმარებელი თანახმა იქნებოდა გაეზიარებინა თავისი ანგარიში და მასზე მართვა¹⁰⁶. შესაბამისად, უფლებები მოიცავდა წვდომას: (1) ელექტრონული გზავნილის შინაარსზე¹⁰⁷, (2) გაგზავნილი და მიღებული ელექტრონული შეტყობინებების ჩამონათვალზე¹⁰⁸, აგრეთვე (3) სხვა ციფრულ აქტივებზე, რომლებზედაც გარდაცვლილ ან ქმედუუნარო მომხმარებელს გააჩნდა უფლება¹⁰⁹.

მიუხედავად იმისა, რომ ერთი შეხედვით ამ ციფრულ აქტივებზე წვდომის ფარგლები ფართოა, შეზღუდვები, რა თქმა უნდა, მოცემულია კანონის ნორმებში¹¹⁰ და ასევე შეიძლება გამომდინარეობდეს რწმუნებულებიდან¹¹¹, ანდერ-

⁹² Art. 2 UFADAA; art. 2 RUFADAA.

⁹³ A.B. Lopez, *Posthumous Privacy...*, s. 204–205.

⁹⁴ Art. 2 nr 9 zd. 1 UFADAA.

⁹⁵ Art. 2 nr 10 UFADAA; por. art. 2 nr 11 RUFADAA.

⁹⁶ შეეხება არამხოლოდ იმ ინფორმაციას, რომელიც ინახება კომპიუტერში, ლეპტოპში, ტელეფონსა თუ სხვა ციფრულ მოწყობილობაში, არამედ ინტერნეტ საიტების შინაარსსა და ციფრულ საკუთრებას (დომენური სახელები თუ ონლაინ თამაშებთან დაკავშირებული უფლებები), NCCUSL, *Uniform Fiduciary Access...*, art. 2, s. 7; ასევე იხ. J.D. Lamm, Ch.L. Kunz, D.A. Riehl, P.J. Rademacher, *The Digital Death Conundrum: How Federal and State Laws Prevent Fiduciaries from Managing Digital Property*, „University of Miami Law Review” 2014, vol. 68, s. 388–389.

⁹⁷ Art. 3 (b) UFADAA; por. art. 3 (c) RUFADAA; NCCUSL, *Uniform Fiduciary Access...*, art. 3, s. 9.

⁹⁸ Art. 2 nr 9 zd. 2 UFADAA.

⁹⁹ Art. 3 (a) UFADAA; por. art. 3 (a) RUFADAA.

¹⁰⁰ Art. 4 UFADAA.

¹⁰¹ Art. 5 UFADAA.

¹⁰² Art. 6 UFADAA.

¹⁰³ Art. 7 UFADAA.

¹⁰⁴ ანალოგიურად სამუშაო პროექტში (FADA), იხ. J.D. Lamm, Ch.L. Kunz, D.A. Riehl, P.J. Rademacher, *The Digital Death...*, s. 414–415.

¹⁰⁵ Tamže, s. 391–406.

¹⁰⁶ J. Ronderos, *Is Access Enough?: Addressing Inheritability of Digital Assets Using the Three-Tier System Under the Revised Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act*, „Transactions. The Tennessee Journal of Business Law” 2017, vol. 18, s. 1037.

¹⁰⁷ დეფინიცია ცნების: Content of an electronic communication art. 2 nr 6 UFADAA, por. art. 2 nr 6 RUFADAA.

¹⁰⁸ დეფინიცია ცნების: Catalogue of electronic communications zob. art. 2 nr 4 UFADAA, por. art. 2 nr 4 RUFADAA.

¹⁰⁹ Art. 4 – art. 7 UFADAA.

¹¹⁰ § 2702 (b) U.S.C.; zob. też art. 8 (b) UFADAA.

¹¹¹ Art. 7 (a) UFADAA.

ძიდან¹¹² ან სასამართლო გადაწყვეტილებიდან¹¹³.

განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქ ფედერალურ სამართალს ჰქონდა¹¹⁴, მათ შორის კანონს კერძო ელექტრონული კომუნიკაციის შესახებ¹¹⁵, რომელიც შეტყობინებების ჩამონათვალსა და ელექტრონული გზავნილების შინაარსზე წვდომის სხვადასხვა წესს ადგენს¹¹⁶.

მნიშვნელოვანია ასევე იმის დადგენა, შეტყობინება მომხმარებელმა გააგზავნა თუ იგი უბრალოდ ადრესატია გარკვეული შეტყობინებებისა¹¹⁷.

ფედერალური კანონი მომხმარებლის ანგარიშზე მიღებული შეტყობინებების შინაარსის გამჟღავნების საშუალებას იძლევა¹¹⁸. ხოლო, გაგზავნილი შეტყობინებების შინაარსზე წვდო-

მა დამოკიდებული გახდა შეტყობინების მიმღებლის თანხმობაზე¹¹⁹.

აღნიშნულთან დაკავშირებით სადავო საკითხს წარმოადგენდა მომხმარებლის თანხმობის ვარაუდი. ეს კონტექსტი UFADAA კომისიის მუშაობისას ყველაზე მეტ წინააღმდეგობას წარმოშობდა. ოპონენტები ყურადღებას ამახვილებდნენ მიღებული გადაწყვეტილებების შეუთავსებლობაზე ფედერალურ სამართალთან¹²⁰, განსაკუთრებით კი შიშობდნენ იმ პირთა კონფიდენციალურობის დაცვაზე, რომლებსაც მომხმარებელთან მიმონერა ჰქონდათ¹²¹.

ამ დროს კომისიის მიზანი ციფრული რესურსების წვდომაზე ბარიერების მოხსნა იყო. ამიტომ UFADAA-მ ხელი შეუშალა ადმინისტრატორს, რომ ციფრულ რესურსებზე ცალმხრივი გამონაკლისები და შეზღუდვები დაენესებინა. თუ მომსახურების ხელშეკრულების ზოგადი პირობები ასეთი შეზღუდვების შემცველი იქნებოდა, ისინი შეენინააღმდეგებოდა საზოგადოებრივ ინტერესს (**strong public policy**) და ამით ბათილი გახდებოდა¹²². საზოგადოებრივი ინტერესის ცნების კოლიზიის ან ეჭვის შემთხვევაში ინტერპრეტაცია ისე უნდა მომხდარიყო, რომ დაცული ყოფილიყო რწმუნებულის წვდომა ციფრულ რესურსებზე¹²³. რა თქმა უნდა, მომხმარებელს თავად შეეძლო ხელმისაწვდომობის შეზღუდვა. თუმცა, ამ მიზნით, მას ცალკე უნდა წარედგინა ცალსახა და ნათლად ფორმულირებული განცხადება¹²⁴. ასეთ განცხადებას უპირატესობა ჰქონდა ანდერძთან, მინდობილობასთან და სასამართლო ჩანაწერებთან მიმართებით¹²⁵.

¹¹² Art. 4 UFADAA.

¹¹³ Art. 4 – art. 7 UFADAA.

¹¹⁴ ფედერალური სამართლის შესახებ (SCA, ECPA), რომელიც ციფრულ რესურსებს აწესრიგებს იხ. M.W. Costello, *The „PEAC“...*, s. 432–435; იხ. ასევე დადებითი შეფასება PEAC-ისა და RUFADAA-ს ფედერალურ სამართალთან შესაბამისობასთან დაკავშირებით, იქვე, s. 445 in.; por. L. McCarthy, *Digital Assets...*, s. 391 in.; SCA-ს ვრცელი ანალიზი ჩაატარა M. Borden-მა, *Covering Your Digital Assets: Why the Stored Communications Act Stands in the Way of Digital Inheritance*, „Ohio State Law Journal” 2014, vol. 75, s. 405–446.

¹¹⁵ 1986 წლის 21 ოქტომბრის კანონი – Electronic Communications Privacy Act (ECPA), H.R. 4952 (99th), <https://www.govtrack.us/congress/bills/99/hr4952/text> (უკანასკნელად ნანახია 31.10.2020); ECPA მიღებულ იქნა 18 U.S.C. rodz. 121– Stored Wire and Electronic Communications and Transactional Records Access, § 2701 – § 2710.

¹¹⁶ M.J. Tokson, *The Content/Envelope Distinction in Internet Law*, „William and Mary Law Review” 2009, vol. 50, s. 2105–2176.

¹¹⁷ A.B. Lopez, *Posthumous Privacy...*, s. 205; NCCUSL, *Uniform Fiduciary Access...*, art. 4, s. 10–11; por. National Conference of Commissioners on Uniform State Laws, *Revised Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act with Prefatory Note and Comments*, Williamsburg 2015, komentarz do art. 7 UFADAA, s. 14–15.

¹¹⁸ § 2702 (b) nr 1 U.S.C.; შეტყობინების შინაარსის გაცნობაზე უფლებამოსილი პირი არის ადრესატი, მიმღები და აგენტი.

¹¹⁹ § 2702 (b) nr 3 U.S.C.

¹²⁰ ელექტრონული ფოსტის გაზიარებასთან დაკავშირებული შეზღუდვები და სირთულეები, რომელიც გამომდინარეობდა *Stored Communications Act*-დან (SCA), განსაკუთრებით § 2702 U.S.C., შემდეგი საქმის კონტექსტში *Ajemian vs. Yahoo! Inc.* opisuje A.B. Lopez, *Death and the Digital Age: The Disposition of Digital Assets*, „Savannah Law Review” 2016, vol. 3, nr 1, s. 82–84.

¹²¹ A.B. Lopez, *Posthumous Privacy...*, s. 205–206.

¹²² Art. 8 (b) nr 1 UFADAA.

¹²³ NCCUSL, *Uniform Fiduciary Access...*, art. 8, s. 18.

¹²⁴ Art. 8 (b) nr 1 UFADAA.

¹²⁵ NCCUSL, *Uniform Fiduciary Access...*, art. 8, s. 17–18.

გასათვალისწინებელი იყო ისიც, რომ წარმომადგენლის უფლებები მომხმარებლისგან გამომდინარეობდა. შესაბამისად, რწმუნებულს ელექტრონული ფორმით მოქმედების განხორციელება შეეძლო მხოლოდ იმ მოცულობით, რა მოცულობითაც მომხმარებელი იყო უფლებამოსილი. ხოლო, თუკი მომსახურების ხელშეკრულება გამორიცხავდა უფლებამოსილებას, მაშინ არც წარმომადგენელს შეეძლო უფლებით სარგებლობა¹²⁶. ის მხოლოდ მომხმარებლის ადგილს იკავებდა¹²⁷. მის უფლებამოსილებებს არ უნდა დაერღვია ციფრული აქტივების რეგულირებასთან დაკავშირებული მოწესრიგება. ასევე, წარმომადგენელს საავტორო სამართლიდან გამომდინარე¹²⁸ ჰქონდა ციფრული რესურსების მხოლოდ წვდომის, კონტროლისა და ასლის გაკეთების უფლება. მას მხოლოდ საკუთარი უფლებამოსილების ფარგლებში უნდა ემოქმედა და არ შეეძლო მათი შესრულების დროს მიღებული ინფორმაციის გამჟღავნება. ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა არ იყო იგივე, რაც საკუთრების გადასვლა¹²⁹. ასეთ უფლებამოსილებებს წარმომადგენელი ციფრული აქტივების კონტროლის ფარგლებშიც არ ფლობდა. კონტროლის უფლება მას აძლევდა მხოლოდ გარკვეული ჩანაწერის გადაადგილების ან წაშლის შესაძლებლობას, თუკი ეს საავტორო სამართალს არ ეწინააღმდეგებოდა¹³⁰.

ციფრული აქტივების განკარგვას ცალკე წესები არეგულირებს. თუკი მომხმარებელმა, მაგალითად, შექმნა ვირტუალური პერსონაჟი **online** თამაშში და მასზე გააჩნდა საკუთრების უფლება, მაშინ წარმომადგენლის მიერ ამ პერსონაჟის გასხვისება და მასთან დაკავშირებული საკუთრების უფლებები მოექცეოდა მემკვიდრეობითი სამართლის ფარგლებში¹³¹.

წარმომადგენლის მიერ გარდაცვლილი მომხმარებლის ანგარიშზე წვდომა არ უნდა იქნეს გაგებული ისე, თითქოს ამ ანგარიშის გადატა-

ნა ხდება სხვა პირზე. აღნიშნული უმეტეს შემთხვევაში წინააღმდეგობაში მოვა მომსახურების ხელშეკრულებასთან¹³². წარმომადგენლის შეტანილი განცხადება¹³³ ავალდებულებდა ადმინისტრატორს 60 დღის განმავლობაში გაეზიარებინა ციფრული აქტივი.

უარის შემთხვევაში წარმომადგენელს შეეძლო სასამართლოსთვის მიემართა შესაბამისი გადაწყვეტილების გამოტანის მიზნით¹³⁴.

აღსანიშნავია ისიც, რომ **UFADAA** ითვალისწინებდა ადმინისტრატორის, მისი თანამშრომლებისა და აგენტების პასუხისმგებლობის გამორიცხვას, ქმედების ან უმოქმედობისთვის კეთილსინდისიერების ფარგლებში¹³⁵. განსაკუთრებით პასუხისმგებლობა არ ეკისრებოდა ადმინისტრატორს, რომელიც რწმუნებულების ფარგლებიდან გამომდინარე მოქმედებდა და არ იცოდა, რომ მასში გათვალისწინებული უფლებამოსილებები ნაკლიანია, უფრო მეტიც, მას შეეძლო ევარაუდა მათი სისწორე ყოველგვარი გადამონმების გარეშე¹³⁶. ხოლო პირს, რომელმაც კეთილსინდისიერად შეასრულა რწმუნებულების ფარგლებით განსაზღვრული ქმედება, შეეძლო მოეთხოვა შემხვედრი ვალდებულების შესრულება¹³⁷.

პასუხისმგებლობა მიყენებული ზიანისთვის ეკისრებოდა იმ პირს, რომელიც დამატებით დოკუმენტების მოთხოვნისას არაკეთილსინდისიერად მოქმედებდა¹³⁸.

UFADAA ასევე შეიცავდა მკაცრ პირობას, რომელის მიზანიც იყო აქტის გამოყენების უზრუნველყოფა მისი ზოგიერთი დებულების ბათილად ცნობის მიუხედავად¹³⁹.

¹²⁶ NCCUSL, Uniform Fiduciary Access..., art. 9, s. 23–24.

¹²⁷ J.D. Lamm, Ch.L. Kunz, D.A. Riehl, P.J. Rademacher, *The Digital Death...*, s. 415.

¹²⁸ Art. 9 (a) UFADAA.

¹²⁹ NCCUSL, Uniform Fiduciary Access..., art. 2, s. 7.

¹³⁰ NCCUSL, Uniform Fiduciary Access..., art. 9, s. 23.

¹³¹ NCCUSL, Uniform Fiduciary Access..., art. 9, s. 23.

¹³² Art. 8 (b) nr 2 UFADAA; NCCUSL, Uniform Fiduciary Access..., art. 8, s. 18.

¹³³ მოთხოვნები შემდეგ მუხლებში იქნა აღწერილი 9 (b) (1)–(4), (d), (e) UFADAA.

¹³⁴ 4 Art. 9 (c) UFADAA.

¹³⁵ Art. 10 UFADAA; art. 16 (f) RUFADAA.

¹³⁶ Art. 9 (f) UFADAA.

¹³⁷ Art. 9 (g) UFADAA.

¹³⁸ Art. 9 (h) UFADAA.

¹³⁹ Art. 13 UFADAA; Art. 19 RUFADAA.

3. იმპლემენტაცია

UFADAA სწრაფად დაექვემდებარა საკანონმდებლო პროცესს. 2014–2015 წლებში მისი იმპლემენტაცია ოცდაშვიდ შტატში დაიწყო¹⁴⁰. თუმცა აღნიშნული პროცესი მალევე შეხვდა ძლიერ წინააღმდეგობებს და გაჩერდა. შექმნილ სიტუაციას კარგად გადმოსცემს საკანონმდებლო პროცესი ილინოისში¹⁴¹, სადაც სენატის კანონპროექტმა (SB 1376) სწრაფად და უპრობლემოდ გაიარა საკანონმდებლო ეტაპები. გადანყვეტილება მიღებულ იყო ერთხმად¹⁴², როგორც სენატის კომისიაზე მისი პირველი წარდგენისას (9:0)¹⁴³, შესწორებების დადასტურებისას (11:0)¹⁴⁴, შემდეგ სენატში მესამედ წარდგენისას (57:0)¹⁴⁵, ისე წარმომადგენელთა პალატის კერძო სამართლის კომისიაზე (11:0).¹⁴⁶ ყველაფერი მოასწავებდა აქტის მიღებას.

იმავედროულად, 2015 წლის 31 მაისს პროექტი ხელახლა გადაეცა კომისიას (House Rules Committee), რაც პრაქტიკაში მის "გაყინვას" და „კანონმდებლობაში არარსებობას“ გულისხმობდა¹⁴⁷. სიტუაციის ასეთი მოულოდნელი განვითარების მიზეზებია საპროტესტო აქციები და UFADAA–ს მიუღებლობა სხვა შტატების მი-

ერ¹⁴⁸. რეალურად, დელავერის გარდა, არც ერთმა შტატმა, რომელმაც საკანონმდებლო პროცესი დაიწყო, არ მიიღო UFADAA თავიანთ მართლწესრიგში.

იმპლემენტაციის შეუსრულებლობის მიზეზებს შორისაა ჩამოთვლილი: IT ინდუსტრიის კომპანიების ლობიზმი და სამოქალაქო უფლებების დაცვის ორგანიზაციების აქტივობა. ასევე, საკანონმდებლო პროცესის დროს გამოთქმული ეჭვები რეგულაციის მოქმედების ძალისა და ფარგლების შესახებ¹⁴⁹. თუმცა მთავარი წინააღმდეგობა UFADAA-სთან გამომდინარეობდა იმ კითხვის ნიშნებიდან, რომლებიც დაკავშირებული იყო პირადი ცხოვრების საიდუმლოების დაცვასთან¹⁵⁰.

ძლიერი წინააღმდეგობა შეხვდა ციფრულ აქტივებზე რწმუნებულის ფართო წვდომასთან დაკავშირებით გარდაცვლილი ან ქმედუუნარო პირის სავარაუდო თანხმობის აღიარებას. ინტერნეტ სერვისის მიმწოდებლები ირწმუნებოდნენ, რომ მიღებული უნდა ყოფილიყო თანხმობის მიუცემლობის პრეზუმფცია. ამისთვის მხარი უნდა დაეჭირა გამოკვლევის შედეგებს, რომელმაც აჩვენა რომ ამერიკელების 70%-ს სურს თავისი კონფიდენციალურობის დაცვა გარდაცვალების შემდეგ¹⁵¹ და კანონის ადვოკატირებას განახორციელებს მხოლოდ გარკვევით გამოთქმული თანხმობის შემთხვევაში.¹⁵² მათ შორის, მიეთითა ფუნდამენტურ განსხვავ-

¹⁴⁰ O M.D. Walker, The New Uniform Digital Assets Law: Estate Planning and Administration in the Information Age, „Real Property, Trust and Estate Law Journal”, s. 58; A.B. Lopez, Posthumous Privacy..., s. 189, 206.

¹⁴¹ საკანონმდებლო პროცესის სრული დოკუმენტაცია, <http://www.ilga.gov/legislation/BillStatus.asp?GAID=13&GA=99&DocNum=1376&DocTypeID=SB&SessionID=88&LegID=87872&SpecSess=&Session=> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

¹⁴² იხ. ხმის მიცემის შედეგები SB nr 1376, <http://www.ilga.gov/legislation/votehistory.asp?DocNum=1376&DocTypeID=SB&LegID=87872&GAID=13&SessionID=88&GA=99&SpecSess=> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

¹⁴³ 2015 წლის 17 მარტის ხმის მიცემის შედეგები.

¹⁴⁴ 2015 წლის 21 აპრილის ხმის მიცემის შედეგები.

¹⁴⁵ 2015 წლის 22 აპრილის ხმის მიცემის შედეგები.

¹⁴⁶ 2015 წლის 13 მაისის ხმის მიცემის შედეგები.

¹⁴⁷ რაც 2017 წლის 10 იანვარს სენატის ვადის გასვლით დაიწყო.

¹⁴⁸ J.R. Gottlieb, ULC Rewrites ‘Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act (20.07.2015), <https://www.illinoisestateplan.com/ulc-rewrites-uniform-fiduciary-access-to-digital-assets-act/#sthash.6ZJs28wb.dpuf> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

¹⁴⁹ J. Walker, Return of the UFADAA: How Texas and Other States’ Adoption of the RUFADAA can Change the Internet, „Estate Planning and Community Property Law Journal” 2016, vol. 8, s. 585.

¹⁵⁰ A.B. Lopez, Posthumous Privacy..., s. 190, 207; J. Lee, Death and Live..., s. 679–693.

¹⁵¹ N.M. Banta, Death and Privacy in the Digital Age, „North Carolina Law Review” 2016, vol. 94, s. 927–990.

¹⁵² იხ. NetChoice-ის კვლევის შედეგები, Privacy Afterlife. Empowering users to control who can see their online accounts, <https://perma.cc/W9NA-QR6F> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

ვებებზე ფიზიკურ ობიექტებსა და ციფრულ აქტივებს შორის¹⁵³. გარდა ამისა, ამტკიცებდნენ, რომ UFADAA არღვევს მომსახურების ხელშეკრულების პირობებს და აიძულებს მომსახურების მიმწოდებლებს ჩაერთონ საქმიანობაში, რომელიც ფედერალურ კანონებს ეწინააღმდეგება¹⁵⁴. დაფიქსირებულ იქნა ასევე მესამე პირთა დაცვის, განმკარგველის უფლებების ზუსტი განსაზღვრის, ტერმინ „წვდომის“ განმარტებისა და სხვა ორაზროვანი ცნებების ამოღების აუცილებლობა¹⁵⁵.

კანონის კრიტიკოსები ასევე აცხადებდნენ, რომ UFADAA-ს არ უნდა მიენიჭოს უპირატესობა სახელშეკრულებო დათქმებთან მიმართებაში. ამასთან, ღელავდნენ ინტერნეტ სერვისის მიმწოდებლების პასუხისმგებლობაზე, რომელიც ახალ რეგულაციაში იყო ნახსენები¹⁵⁶.

UFADAA-ში მოცემული მოწესრიგება მიღებულ იქნა დელავერში¹⁵⁷. ეს იყო ერთადერთი შტატი, რომელმაც მოასწრო კანონის მიღება, სანამ მას ძლიერი სოციალური წინააღმდეგობები მოჰყვებოდა¹⁵⁸. საკანონმდებლო პროცესის დროს გადაწყდა გარკვეული ცვლილებების შემოღება, მაგალითად, ციფრული აქტივის კო-

ნცეფციის შესახებ¹⁵⁹. ამრიგად, აქტის შინაარსი არ იყო იგივე, რაც UFADAA, მაგრამ მიუხედავად ამისა, ის მაინც მრავალ ეჭვს იწვევდა¹⁶⁰. შუამდგომლობებს ვეტოს დადებაზე, რომელიც წარდგენილ იქნა ინტერნეტ სერვისის მიმწოდებელთა მიერ (მაგალითად, Google, AOL და NetChoice)¹⁶¹ შედეგი არ მოჰყვა. აქტის (HB 345) ხელმოწერა გუბერნატორის მიერ მოხდა 2014 წლის 12 აგვისტოს. იგი ძალაში შევიდა 2015 წლის 1 იანვარს¹⁶².

4. PEAC

UFADAA-ს კრიტიკის ტალღაზე NetChoice-ს მიერ, რომელიც აერთიანებს ინტერნეტ სერვისების მიმწოდებლებს და მათ ინტერესებს წარმოადგენს¹⁶³, მომზადებულ იქნა საპასუხო კანონპროექტი - Privacy Expectation Afterlife and Choices Act (PEAC)¹⁶⁴. ამ პროექტის მიზანი გარდაცვლილის ციფრული მონაცემების კონფიდენციალურობის სრულ დაცვასთან ერთად მისი ქონების განკარგვის ეფექტიანობის გაუმჯობესება იყო. პროექტი, რომელიც მხოლოდ შვიდი მუხლისგან შედგებოდა, UFADAA-ს საპირისპირო მიდგომიდან გამოდიოდა და მნიშვნელოვნად ზღუდავდა ელექტრონულ შეტყობინებებზე წვდომას¹⁶⁵. ფედერალურ სამართალთან მიმართებით, PEAC-მა გამოარჩია ორი კატეგორია: „მონაცემთა რეესტრი, მათ შორის, მომ-

¹⁵³ ამ განსხვავებაზე ყურადღებას ამახვილებს J. Lee, *Death and Live...*, s. 689–693.

¹⁵⁴ განსაკუთრებით შეეხებოდა Stored Communications Act (SCA), 18 U.S.C. § 2701 – § 2713 (U.S.C. = United States Code): B. Orzeske, *UFADAA and the Federal Stored Communications Act* (15.06.2015), s. 2, <http://judiciary.pasenategop.com/wp-content/uploads/sites/42/2015/06/Uniform-Law-Commission-Written-Testimony.pdf> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020); zob. M.D. Walker, *The New Uniform...*, s. 55–57.

¹⁵⁵ J. Lee, *Death and Live...*, s. 697–701.

¹⁵⁶ M.D. Walker, *The New Uniform...*, s. 58.

¹⁵⁷ იხ. საკანონმდებლო პროცესის ისტორია, <https://legiscan.com/DE/bill/HB345/2013> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

¹⁵⁸ B. Orzeske, *SB 518 to enact the Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act* (15.06.2015), <http://judiciary.pasenategop.com/wp-content/uploads/sites/42/2015/06/Uniform-Law-Commission-Written-Testimony.pdf> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020); por. A.B. Lopez, *Posthumous Privacy...*, s. 207.

¹⁵⁹ მიღებული გადაწყვეტილებების მიმოხილვა. J. Lee, *Death and Live...*, s. 671–673.

¹⁶⁰ Tamže, s. 701–703.

¹⁶¹ A.B. Lopez, *Posthumous Privacy...*, s. 207.

¹⁶² იხ. კანონის ტექსტი, <https://legiscan.com/DE/text/HB345/id/1023563> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020). მათ ეკუთვნის: Airbnb, Aol, PayPal, Ebay, Facebook, Google, Yahoo!, HomeAway, Hotels.com, Wing, <https://netchoice.org/about/> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

¹⁶⁴ <https://netchoice.org/library/privacy-expectation-afterlife-choices-act-peac/> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020 წ.).

¹⁶⁵ PEAC w zarysie zob. J. Lee, *Death and Live...*, s. 673–674; szerzej M.W. Costello, *The “PEAC”*, s. 441 i n.

ხმარების შესახებ სხვა ინფორმაცია¹⁶⁶ და ელექტრონული შეტყობინებების შინაარსი.¹⁶⁷ პირველი კატეგორია მსგავსი იყო „ელექტრონული შეტყობინებების კატალოგისა და კონცეფციისა“¹⁶⁸ და მხოლოდ იმ პიროვნების იდენტიფიცირებით, შეტყობინების დროით, თარიღით და ელექტრონული მისამართის ინფორმაციით შემოიფარგლებოდა, რომელთანაც მომხმარებელს ელექტრონული მიმონერა ჰქონდა¹⁶⁹.

მეორე კატეგორია გაცილებით ფართო იყო და წვდომის ისეთ მასშტაბს იძლეოდა, როგორც მომხმარებელს ანგარიშზე სახელისა და პაროლის გამოყენებით დარეგისტრირების შემდეგ შეეძლო¹⁷⁰. ცნებები „შინაარსი“¹⁷¹ და „ელექტრონული შეტყობინება“¹⁷² PEAC-ის განმარტებით შესაბამისობაში იყო UFADAA-ში არსებულ დეფინიციასთან¹⁷³.

ორივე შემთხვევაში, მაშინაც კი, თუ წვდომა არ შეიცავდა ელექტრონული შეტყობინებების შინაარსის გამჟღავნებას, ინტერნეტ სერვისის მიმწოდებელს ანდერძის აღმასრულებლის ან ქონების მმართველისთვის ინფორმაციის გაზიარება მხოლოდ განსჯადი სასამართლოს განჩინების საფუძველზე შეეძლო¹⁷⁴. ამისათვის სასამართლოს დეტალურად უნდა გაერკვია კანონპროექტში აღწერილი ფაქტობრივი და იურიდიული გარემოებები¹⁷⁵. მათ შორის, აუცილებელი იყო დაედგინა, ირღვეოდა თუ არა ინფორმაციის გამჟღავნებით სამართლის ნორმე-

ბი¹⁷⁶ და თუ არსებობდა გარდაცვლილის ანგარიშზე სხვა უფლებამოსილი პირი (მომხმარებელი ან მესაკუთრე)¹⁷⁷. წვდომა თავად ელექტრონული შეტყობინებების კატალოგზე შემოიფარგლებოდა მხოლოდ მომხმარებლის მიერ, მის გარდაცვალებამდე, მაქსიმუმ, ერთი წლით ადრე მიღებული ინფორმაციით¹⁷⁸ და ის ანდერძის შინაარსს არ უნდა შეწინააღმდეგებოდა¹⁷⁹.

არ შეიძლება ანგარიშზე იმაზე მეტი უფლებამოსილების გადაცემა, რაც გარდაცვლილს გააჩნდა. სასამართლოს უნდა დაედგინა, რომ მომხმარებელი აშკარად დასთანხმდა შეტყობინებების შინაარსის გამჟღავნებას. ასეთი თანხმობა შეიძლება ანდერძიდან ან ანგარიშის პარამეტრებიდან ყოფილიყო გამომდინარე, სადაც მითითებული იქნებოდა, თუ რა უნდა დამართვინოდა შეტყობინებების შინაარსს განსაზღვრული დროით უმოქმედობის შემდეგ ან სხვა შემთხვევაში¹⁸⁰. სასამართლოს ასევე უნდა გადაეწყვიტა, რომ სამკვიდრო უფლება-მოვალეობები, პირველ რიგში, ამ განჩინების აღსრულების პასუხისმგებლობისგან იცავდა ინტერნეტ სერვისის მიმწოდებელს¹⁸¹.

PEAC-ის დამფუძნებლები შეზღუდვებზე არ გაჩერებულან. მათ ინტერნეტ სერვისების მიმწოდებელი დამატებით უფლებებით აღჭურვეს. ასეთი იყო, მაგალითად, განცხადების წარდგენა გადანაცვლებებზე უარის თქმის ან შეცვლის შესახებ, თუ მისი შესრულება არაგონივრულად მძიმე იყო მისთვის ან თუ ჩაითვლებოდა, რომ ანგარიშზე წვდომის მოსაპოვებლად რომელიმე პირობა არ იქნა შესრულებული¹⁸². ამ უფლებამოსილებით სარგებლობა დროით შეუზღუდავი იყო. ინტერნეტ სერვისების მიმწოდებელს შეეძლო უარი ეთქვა შეტყობინებების ჩანაწერებისა და შინაარსის გამჟღავნებაზე, რომელიც ნაშლილი იქნა მომხმარებლის მი-

¹⁶⁶ Art. 6 (F) PEAC (record or other information pertaining to a user).

¹⁶⁷ იხ. 6 (A) PEAC (contents) oraz art. 6 (B) PEAC (electronic communication).

¹⁶⁸ Art. 2 nr 4 UFADAA; art. 2 nr 4 RUFADAA.

¹⁶⁹ უფრო მეტიც Art. 6 (F) PEAC პირდაპირ ეხება § 2702 (c) U.S.C-ში ნახსენებ პირობებს.

¹⁷⁰ A.B. Lopez, Posthumous Privacy..., s. 208.

¹⁷¹ Contents – art. 6 (A) PEAC, § 2510 nr 8 U.S.C.

¹⁷² Electronic communication art. 6 (B) PEAC, § 2510 nr 12 U.S.C.

¹⁷³ Content of an electronic communication – art. 2 nr 6 UFADAA, art. 2 nr 6 RUFADAA; Electronic communication – art. 2 nr 11 UFADAA, art. 2 nr 12 RUFADAA.

¹⁷⁴ Art. 1 (A) PEAC; art. 1 (B) (c) PEAC.

¹⁷⁵ Art. 1 (A) (a)–(i) PEAC; art. 1 (B) (c) (i)–(vii) PEAC.

¹⁷⁶ განსაკუთრებით § 2701 i n. U.S.C. oraz § 222 U.S.C.; art. 1 (A) (e) PEAC; art. 1 (B) (c) (vii) PEAC.

¹⁷⁷ Art. 1 (A) (d) PEAC; Art. 1 (B) (c) (vi) PEAC.

¹⁷⁸ Art. 1 (A) (h) PEAC.

¹⁷⁹ Art. 1 (A) (i) PEAC.

¹⁸⁰ Art. 1 (B) (c) (i) PEAC.

¹⁸¹ Art. 1 (B) (c) (ii) PEAC.

¹⁸² Art. 2 PEAC.

ერ ან რომელიც არააქტიურ ანგარიშზე იყო¹⁸³. ეს იყო იმ წესის მიღების შედეგი, რომლის მიხედვითაც, შეუძლებელი იქნებოდა ანგარიშზე იმაზე მეტი პრივილეგიების გადაცემა, რომელიც გარდაცვლილს ჰქონდა. არ შეიძლებოდა ინტერნეტ სერვისების მიმწოდებლის იძულება, გაემჟღავნებინა შეტყობინებების შინაარსი და რეესტრი, თუკი ანგარიშით კანონიერად სხვა პიროვნება სარგებლობდა¹⁸⁴. ამ შემთხვევაში მას შეეძლო ამ ანგარიშზე ინფორმაციის გაგზავნა, რომ მოთხოვნილია ინფორმაციის გამჟღავნება და აქტუალური მომხმარებლისთვის უარის თქმაზე ვადის დანიშვნა. უარი იყო სავალდებულო ძალის მქონე და რწმუნებულს ართმევდა ანგარიშზე წვდომის უფლებას¹⁸⁵.

უფრო მეტიც, ინტერნეტ სერვისების მიმწოდებელი არ იყო ვალდებული გადაეცა კონტროლი გარდაცვლილის ანგარიშზე¹⁸⁶. მას ასევე არ ეკისრებოდა სამოქალაქო თუ სისხლისსამართლებრივი პასუხისგებლობა იმ ქმედებებისთვის, რომლებსაც კეთილსინდისიერად ასრულებდა სასამართლო გადაწყვეტილების მიხედვით¹⁸⁷.

ერთიანი სამართლის კომისიას შემოაქვს ანგარიშზე წვდომის სამ საფეხურიანი ავტორიზაციის სისტემა. PEAC-ის პროექტი ასევე საკამათო იყო. გარდაცვლილის ანგარიშის წვდომის სასამართლო გადაწყვეტილებაზე დამოკიდებულება მძიმე ტვირთს წარმოადგენდა როგორც დაინტერესებული პირებისთვის, ისე სასამართლოებისათვის. ამიტომაც, ასეთი გამოსავლის ეფექტიანობა სამართლიანად ექცეოდა ეჭვის ქვეშ¹⁸⁸.

სადავო იყო ასევე ინტერნეტ სერვისების მიმწოდებლის სასამართლო გადაწყვეტილებისგან დამოუკიდებელი უფლებები, რომელთა გამოყენებაც მას ნებისმიერ დროს შეეძლო, თუნ-

დაც სასამართლოს განჩინების შემდეგ. გაჩნდა შესაბამისად შიში, რომ ეს ეფექტურად დააყოვნებდა ან თუნდაც დაბლოკავდა ანგარიშზე წვდომას. შედეგად, ამას შეეძლო სერიოზულად გაერთულებინა სამართლებრივი მდგომარეობა¹⁸⁹. დამატებით, ანგარიშზე წვდომის ეს დეტალური პირობები ზღუდავდა PEAC-ის გამოყენების ფარგლებს. შემოთავაზებული გადაწყვეტა შეიძლება ეფექტიანი ყოფილიყო იმ შემთხვევაში, თუ მომხმარებელი შეადგენდა ანდერძს და მასში მიუთითებდა ანგარიშის განკარგვაზე უფლებამოსილ პირს. თუმცა პრაქტიკაში ასეთი შემთხვევა ძალიან ცოტა იყო¹⁹⁰. ამ შემთხვევებისათვის საერთოდ საეჭვო იყო დამატებითი რეგულაციების შექმნის საჭიროება.

PEAC-ის კანონპროექტი არ წყვეტდა არსებულ პრობლემებს, ის მხოლოდ გარდაცვლილი მომხმარებლის ანგარიშზე წვდომის დაბლოკვით შემოიფარგლებოდა. თვალსაჩინო იყო უფრო ფართო, სრულყოფილი მიდგომის არარსებობა, რომლისკენაც UFADAA მიისწრაფოდა. ვარაუდების საწინააღმდეგოდ, პროექტმა არ გააადვილა სამკვიდროს განკარგვა. შედეგად, PEAC-მა ფართო მხარდაჭერა არ მოიპოვა. მხოლოდ ოთხმა შტატმა (კალიფორნია¹⁹¹, ორეგონი¹⁹², ვირჯინია¹⁹³, ვაიომინგი¹⁹⁴) განიხილა

¹⁸³ გადამწყვეტი იყო მომხმარებლის მიერ ანგარიშზე დაყენებული პარამეტრები, რომლებიც აჩვენებდა, თუ რა ემართება არააქტიურ ანგარიშს ხელშეკრულების ვადის გასვლის შემდეგ.

¹⁸⁴ Art. 3 b PEAC.

¹⁸⁵ Art. 4 PEAC.

¹⁸⁶ Art. 5 PEAC.

¹⁸⁷ Art. 7 PEAC.

¹⁸⁸ Y. Mandel, Facilitating the Intent of Deceased Social Media Users, „Cardozo Law Review” 2018, vol. 39, s. 1938; A.B. Lopez, Posthumous Privacy..., s. 211.

¹⁸⁹ A.B. Lopez, Posthumous Privacy..., s. 210; Y. Mandel, Facilitating the Intent..., s. 1938.

¹⁹⁰ ამერიკელების ნახევარზე ნაკლები ადგენს ანდერძს და აქედან სულ რამდენიმეს ახსოვს თავისი ციფრული რესურსების ბედი იხ. . A.W. Coventry, Update on Fiduciary Access to Digital Assets, Pasternak & Fidus (12.02.2016), <https://www.pasternakfidus.com/update-on-fiduciary-access-to-digital-assets-2/> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020); por. Y. Mandel, Facilitating the Intent..., s. 1938, przypis 217.

¹⁹¹ პროექტი AB nr 691, 20.04.2015 წ.; საკანონმდებლო პროცესის დოკუმენტაცია, http://leginfo.legislature.ca.gov/faces/billHistoryClient.xhtml?bill_id=201520160AB691 (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

¹⁹² წარმომადგენელთა საბჭოს პროექტი HB nr 2647 (2015), წარდგენილი საბჭოს წევრების J. Williamson, J. Barker და სენატორ A. Roblan-ის მიერ: , <https://olis.leg.state.or.us/liz/2015R1/Measures/Overview/HB2647> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020), <https://olis.leg.state.or.us/liz/2015R1/Downloads/MeasureDocument/HB2647/Introduced> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

მისი გამოყენება. თუმცა მხოლოდ ვირჯინიამ¹⁹⁵ დააყრდნო 2015 წელს თავისი კანონმდებლობა PEAC-ის კანონპროექტს და ცვლილებები¹⁹⁶ შეიტანა თავის მართლწესრიგში. ამ კანონის ძალაში ყოფნის მოკლე ხანგრძლივობამ¹⁹⁷ შეუძლებელი გახადა მისი პრაქტიკაში გადამონმება¹⁹⁸. ვირჯინიამ უკვე 2017 წელს RUFADAA-ზე¹⁹⁹ დააყრდნობით ციფრულ აქტივებზე წვდომის ახალი წესები მიიღო.

5. RUFADAA (2015)

კომპრომისის ძიებისას ULC-ს კომიტეტმა UFADAA-ს მიერ მიღებული გადაწყვეტების კონსოლიდაცია მოახდინა და 2015 წელს წარადგინა აქტის შესწორებული ვერსია - RUFADAA²⁰⁰. ის ადგენს კატალოგსა და ელექ-

ტრონულ შეტყობინებებზე წვდომის განსხვავებულ წესებს. მასზე დაყრდნობით, ადმინისტრატორს შეუძლია კატალოგის გაზიარება, თუ მომხმარებელი ამას პირდაპირ არ გამოორიცხავს ან სასამართლო სხვაგვარად არ გადაწყვეტს²⁰¹. ხოლო ელექტრონული შეტყობინების შინაარსის გასამჟღავნებლად საჭიროა მომხმარებლის მკაფიოდ გამოთქმული თანხმობა ან სასამართლო გადაწყვეტილება²⁰².

შესწორებულ უნიფიცირებულ კანონს წვდომის ავტორიზაციაზე სამეთაპიანი სისტემა შემოაქვს²⁰³. პირველ რიგში, მომხმარებელს შეუძლია online საშუალების გამოყენებით მისცეს ადმინისტრატორს ციფრული აქტივების, მათ შორის, შეტყობინების შინაარსის, გამჟღავნების ან გაუმჟღავნებლობის ნება (online tool agreement)²⁰⁴. თუ ადმინისტრატორმა მსგავსი საშუალება არ გააზიარა ან თუ მომხმარებელმა იგი არ გამოიყენა, მაშინ ხელმისაწვდომობა წყდება ანდერძის ან რწმუნებულების ხელშეკრულების შინაარსით²⁰⁵. ხოლო უკვე ამ პირობათა არარსებობის შემთხვევაშიც კი გამოსავალი მომსახურების ხელშეკრულების ზოგად პირობებში მოიძებნება²⁰⁶.

RUFADAA, UFADAA-სა და PEAC-სგან²⁰⁷ განსხვავებით, კარგად იქნა მიღებული და ამერიკის შეერთებულ შტატებში საკითხის ერთიანი მონესრიგების საფუძველი გახდა²⁰⁸.

¹⁹³ სენატის პროექტი SB nr 1450 (2015) საკანონმდებლო პროცესის სრულ დოკუმენტაციასთან ერთად, <http://lis.virginia.gov/151/sum/SB1450.HTM> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

¹⁹⁴ პროექტი nr 16LSO-0041, Working Draft 0.5 (2016 წ.), <https://wyoleg.gov/InterimCommittee/2015/SDI-0728APPENDIX12.pdf> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

¹⁹⁵ § 64.2-109 – § 64.2-115 VA Code (2016).

¹⁹⁶ ვირჯინიაში PEAC-ის იმპლემენტაციის შესახებ იხ. M. Obenshain, J. Leftwich, Protecting the Digital Afterlife: Virginia’s Privacy Expectation Afterlife and Choices Act, „Richmond Journal of Law and the Public Interest” 2015, vol. 19, nr 1, s. 44–49.

¹⁹⁷ წესებმა ძალა დაკარგა ახალი კანონის იმპლემენტაციით 17 თებერვალი 2017 წ., rozdz. 33 i 80.

¹⁹⁸ 8 Y. Mandel, Facilitating the Intent..., s. 1938.

¹⁹⁹ § 64.2-116 – § 64.2-132 VA Code (2018); კანონის შეცვლა (17.02.2017), <http://lis.virginia.gov/cgi-bin/legp604.exe?171+ful+CHAP0033> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020); წარმომადგენელთა საბჭოს პროექტი HB nr 1608 (2017) საკანონმდებლო პროცესის სრულ დოკუმენტაციასთან ერთად, <http://lis.virginia.gov/cgi-bin/legp604.exe?171+sum+HB1608> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

²⁰⁰ RUFADAA კომენტარებით, <https://www.uniformlaws.org/HigherLogic/System/DownloadDocumentFile.ashx?DocumentFileKey=112ab648-b257-97f2-48c2-61fe109a0b33&forceDialog=0> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

²⁰¹ Art. 8 RUFADAA.

²⁰² Art. 7 RUFADAA.

²⁰³ § 4(a)–(c) RUFADAA; J. Ronderos, Is Access Enough?..., s. 1038 i n.

²⁰⁴ მომხმარებელს ნებისმიერ დროს უნდა შეეძლოს დისპოზიციის შეცვლა art. 4 (a) RUFADAA.

²⁰⁵ მომხმარებელს ციფრულ რესურსებთან დაკავშირებული მოთხოვნები შეუძლია ამ დოკუმენტშიც ჩაწეროს art. 4(b) RUFADAA.

²⁰⁶ Art. 4 (c) RUFADAA.

²⁰⁷ UFADAA-ს, PEAC-ისა და RUFADAA-ს წესების შედარება, <https://www.uniformlaws.org/HigherLogic/System/DownloadDocumentFile.ashx?DocumentFileKey=a45a0fc6-4cb4-0b25-a4cf-1792f1852355&forceDialog=0> (უკანასკნელად ნანახია 31.01.2020).

²⁰⁸ RUFADAA-ს საკანონმდებლო პროცესი ჯერ კიდევ მიმდინარეობს კოლუმბიაში (230141), მასაჩუსეტსა (HB 3368) და პენსილვანიაში (SB 320), <https://www.uniformlaws.org/committees/community-home?CommunityKey=f7237fc4-74c2-4728-81c6-b39a91ecdff22> (უკანასკნელად ნანახია 31.12.2019).